

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE

SÖNDAGSMAGASIN.

No 17. Utkommer hvarje Söndag. Göteborg den 23 April 1855. Pris för år: 6 R:dr 32 sk. B:co. IX årgången

Don Ramon Castilla, President i Peru.

Så som tidningarne hafva meddelat, ville presidenten i Peru, Echenique, i början af Januari detta år leverera Castilla, hufvudman för oppositionen, ett slag, då en stor del af hans trupper öfvergif sin fana och gick öfver till fienden. Han skyndade att begifva sig till Lima och ställa sig under Storbrittiska konsulns skydd.

Hvad som gifvit anledning till dessa inre splittringar, lemna vi derhän, vi åtnö-

ja oss blott med att här framlägga några biografiska notiser om den lycklige seg-raren och nye maktägaren.

Dön Ramon Castilla föddes den 31 Augusti 1797 i Javapaca; nära gränsen af Bolivia. Hans familj var utmärkt genom börd och dygd, detoaktadt förblef Perus nuvarande hjelte obekant ända tills 1816. Nämnda år inträdde han i spanska hären och utmärkte sig genom tjänstifver till den grad, att han redan 1822 vid utbrottet af det sydamerikanska upproret var kaptän. Han slöt sig till fosterlandets

sak och trädde genast under general San Martins befäl, hvilken Chili utsände till understöd för det peruvianska upproret. Detta fälttåg slöts den 9 December, då de förenade härarne från Kolumbia och Peru vid Ayacucho segrade öfver de spanske trupperna under vicekonungen Laserna. Begge de republikanska fältherrarne hade varseblifvit Castillas ihärdighet, mod och krigiska skicklighet och han befordrades hastigt efter hvartannat till major, öfverstelöjtnant och general. Om nånsin en ny uppstigen stats öde har varit vacklande och tvifvelaktig, så var detta i synnerhet fallet med republiken Peru.

I de första partistriderna, hvilka nästan hvarje år utbröto, var Castilla alltid på ordningens och den politiska redlighetens sida. Presidenten Orbegoso, som hörde till federalisternas parti, d. v. s. till dem, som ville sammanhålla alla delarne af det förra spanska vice konungariket i en gemensam federativrepublik, utnämnde Castilla till brigadgeneral och trodde sig derigenom vinna honom för sina planer. Men Castilla trädde öfver till general Salaverrys fanor, hvilken med hastigt samlade trupper ryckte emot presidenten Santa Cruz af Bolivia, för att försvara den peruvianska nationaliteten. Vid Socabaya dukade han under och Santa Cruz grundlade Sydamerikas konfederation. I förbundet hade man gjort för litet afseende på de olika provinsernas egendomlighet, för att det skulle kunna länge ega bestånd.

Chili, Perus gamla bundsförvandt, understödde de begge generalerna Gamarra och Castilla med nya armeer och den illa hopfogade byggnaden störtade samman. Efter slaget vid Jungay den 20 Januari 1839, uti hvilket Castilla, likasom alltid förut, hade kommenderat kavalleriet med stor lycka, utnämndes Gamarra till president i den nya republiken Peru och Castilla till finansminister. Men Bolivia började kampen ånyo, Gamarra blef slagen och dödad och Castilla tagen till fänge. Vivanco intog presidentposten, men Castilla.

som man slutligen återgifvit friheten, lefde indraget i sin fädernestad och erhöi der befälet öfver nationalgardet. Under dessa förhållanden fann han medel att förbereda sina äregiriga afsigter. Lifligt understödd af generalerna Nioto och Ygudin höjde han upprorets fana, slog i flera följdrika fäktningar sina motståndares trupper och valdes slutligen 1845 med acklamation till president. Sedan dess återvände på någon tid freden i Peru.

Han reglerade finanserna, ökade marinen och kallade ångmaskiner och nya industrigrenar till lif. Detta skedde under åren från 1845 till 1851. Den 20 Mars sistnämnda år, med hvilket hans Presidentsembete lopp tillända, öfverlemnade han den verkställande magten till den lagligt valde efterträdaren, general Don Jose Rufino Echenique, utan någon revolution och i synbart blomstrande tillstånd. Under den senare utbröto nya oroligheter, väckte af generalerna San Roma och Vivanco, derjemte invecklade presidentens okloka, krigiska lynne staten i obehagliga förhållanden, och detta må väl icke litet hafva bidragit att önska Castillas förra lyckligare regering tillbaka. Föröfrigt bero Castillas förtjenster icke blott på hans talenter som statsman; han har också försett rikets hufvudstad med en ny promenad och derigenom förvärfvat sig damernas i Lima tacksamhet. I förstaden San Lazaro, längs med den lilla floden Rimac, drager sig nemligen nu en täck promenad, på hvilken man om aftonen finner grädden af Limas befolkning församlad. Denna nya promenad heter Alameda-Nueva och begränsas på ena sidan af höga berg och på andra af den med höga gröna småöar försedda floden. I midten är en circus, hvarest hvarje 14:de dag gifvas tjurfäktningar, och flere gånger i veckan exequverar en väl öfvad militär-musikkorps europeiska och nationala melodier.

Londons gamla och nya Kött-torg.

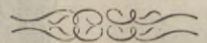
(Forts. o. sl. fr. N:o 46.)

Det uppstod en hel stad med en mur, som inneslöt 15 Tunneland samt inhägnader och stallar för 8,000 hornboskap och 50,000 får. Vacker belägenhet, ändamålsenliga inrättningar, renlighet för

människor och djur — allt förenades här, för att berättiga till stora förhoppningar. Men city-korporationen har pengar och inflytande. Efter sju månader var det nya torget öde, emedan hvarken människor eller djur der infunno sig. Försten parlamentsakt af 1851 träffade den "gamla rättigheten" i sjelfva hjertat. Parlamentsakten ålade korporationen vissa reformer inom sex månader; voro dessa då icke färdiga, skulle fem personer sammanträda till en "Hufvudstads-slagttorgskommitté" och anskaffa boskapstorg, kött-torg, stallar för boskap, salubodar o. s. v. till årligt uthyrande mot ett bestämdt pris. Vid samma tid skulle den gamla Smithfield-platsen förvandlas till "nationalegendom," så att city-korporationen ej mera skulle få draga en enda pennys inkomst af densamma. Korporationen arbetade och väntade till sista stunden af det råderum man gifvit den, alltid hoppandes, att någon hjälp kunde komma dem tillgodo. Men den räddande hjälpen uteblef, och således sprang slutligen den 500 åriga reformen fullmogen fram ur city-öfverhetens hjerna, och skapade ett nytt torg.

Den nya marknadsplatsen är ett modernt kulturunder likasom kristall-palatsen. Sedt på afstånd tyckes det vara en hel fästning med förstäder, som framspringa med palats- och gaturader. Under sommaren arbetade en längre tid icke mindre än 6,000 människor och otaliga hästar och hästkrafter i form af ångmaskiner i den fordom så ödsliga trakten omkring Kopenhagen-House (ett värds-hus) under ledning af en särskild "Torgförbättrings-komitté". Den nya torgplatsen omfattade 75 tunnland, det tolfdubbla af den förra. Inom densamma är ett centrum af 15 tunnland regelmässigt afdeladt, och skyddadt af ett glastak mot regnmolnens intervention, hvilkas nederbörd till och med icke kan droppa från taket, emedan den ledes inom de smärta jernpelarne ned i marken. I medelpunkten här af thronar det aldraheligaste med tolf väggar, för att tjena de tolf bankirerna till byråer. På detta ställe höjer sig ett åttkantigt torn med glänsande ur och klangfull klocka, som vidt och bredt förkunnar den profana mängden dess tofsidiga andakt. Slagthuset inom den yttersta muren äro indelta i offentliga och

privata. De föra upplåtas åt personer som sjelfva vilja slagta sin köpta boskap, de seaare uthyras åt slagtare af profession. Stallen för boskapen, före eller efter marknaden, äro mycket talrika och utmärkt väl och snyggt inrättade. Alla äro väl täckta med skiffer och stenslagda med glaserade, vattentäta tegelpannor. Vattningsskär och hökrubbor hafva ett mycket konstnärligt utseende. För ventilation och annan comfort för djuren är sörjdt på det bästa. Dessa härbergen erbjuda bekväma sofställen för öfver 3,000 oxar och mera än 100,000 får, svin, kalvar och andra ätliga fyrfotingar.

Qvarnarnes ålder.

Uppfinningsförmågan är en karakteristisk egenskap hos människan. Fågeln bygger allt ännu sitt bo så som den byggde det under Konung Salomos tid; bien hafva uti sina matematiska arbeten ej gjort några tramsteg: de stå ännu uppå samma ståndpunkt som i Euklides' tider; instinkten lärer djuren och visar dem medel att tillfredsställa sina behof; och under det vår jord fullföljer sin luftiga resa genom rymden, under det konungariket uppstå, blomstra och förfalla, vilda hjordar beta der fordom präktiga, tornbeprydda borgar stodo, och folkrika städer uppstå på ställen, hvarest fordom endast den ensliga skogsfågeln qvitter afbröt tystnaden; under allt detta gör ej djuret några framsteg, dess skarpsinnighet blifver oförändradt densamma. Äfven genom förmågan att uppfinna skiljer sig människan från djuren, detta se vi alltid och allestädes.

Vilden malar sitt korn helt enkelt emellan tvenne stenar, som han gnider emot hvarandra. Handqvarnens uppfinning var redan en vigtig förbättring, emedan stenens tryckning derigenom blef jemu och rifningen mera likformig. Bruket af sådana qvarnar går tillbaka till de äldsta tider; de omnämnas redan uti 2 Mose boks 11 Cap. 5 v. De qvarnar, som begagnades af Hebreerne, skilja sig föga ifrån dem, som ännu i dag nyttjas uti vestrade delen af Asien och i det nordliga Afrika. De bestå af tvenne runda stenar, två fot i diameter och en half fot

tjocka. Den undre stenen var vanligen fäst vid golfvet, och var något upphöjd på midten, så att den hade en något konvex (kullrig) yta. Den öfre stenen hade på undre sidan en urhålkning, så att den noga passade uppå den undre stenen; ofvantill var uppå den öfre stenen ett hål, genom hvilket kornet ifylldes med handen. En upprätt stående pinne var fäst vid den öfre stenen, och begagnades som handtag, då man satte densamma i rörelse, för att dymedelst söndermala kornet, som på sidorna nedföll som mjöl. Dessa qvarnar sattes vanligen i rörelse af tvenne personer, oftast qvinnor, hvilka alltid hörde till de tjänandes lägsta klass. De sutto midt emot hvarandra; den ena fattade handtaget och omvred dermed stenen halfvägs; den andra vidtog derpå, och slutade omvridningen på samma sätt. Detta sätt att mala brukas allt ännu uti österländerna; mjölnarehandteringen är derstädes fullkomligt obekant. Dessa gammaldags qvarnar afvika föga från dem som begagnas uti Skottlands högländer och i Irland, samt derstädes kallas "Quern", och de äro oundärliga uti dessa länder, der befolkningen är för gles, för att en mjölnare derstädes skulle hafva tillräckligt arbete. Handqvarnar omtalas äfven uti Odysseen; de begagnades allmänt uti det gamla Rom.

Tiden för väderqvarnarnes uppfinning är hölj i dunkel; vid Vitruvii tid voro de ännu obekante för Romarne. Högst sannolikt är att deras uppfinning skett i Orienten, och att denna uppfinning ungefär vid samma tid, omkring medlet af elfte århundradet, derifrån infördes till England och Frankrike. Det äldsta omnämmande af väderqvarnar, som vi kunnat upptäcka, finnes uti "Dictionaire des Origines", hvarest enskildheterna af en sådan är 1105 uppförd mekanisk inrättning angifvas. Det är ytterst svårt, om ej omöjligt, att närmare angifva det gradvisa framåtskridandet inom denna gren af mekaniken.

Vattenqvarnar drifvas oftast antingen genom underfalls- eller öfverfallshjul. Underfallshjul kallas de drifhjul, som sätts i rörelse genom under hjulet flytande och på detta verkande vatten; öfverfallshjul benämnas de deremot; då vattnet faller ofvanifrån uppå hjulskoflarna. Den vanliga hastigheten hos qvarnar med

öfverfallshjul är tre fot i sekunden; drifhjulet har ofta en diameter af 20 till 30 fot.

Såsom redan blifvit nämnt, har vindens kraft redan länge varit begagnad för att mala säd. För att erhålla största möjliga verkan af denna kraft ställas vingarne vanligen sneda mot axeln, så att de med densamma bilda en vinkel af 72—75°. Vingarnes från axeln mest aflägsna del rör sig ofta med en hastighet af 6 (tyska) mil i timmen. Afståndet från den andra är omkring 70 fot, vingens bredd omkr. 5—6 fot.

Både vindens och vattnets kraft ersättes slutligen genom ångan. Hjulen uti en ångqvarn röra sig med en hastighet af 5—12 fot i sekunden, och göra 20—40 omsvängningar i minuten.

Ibland de otaliga föremål, som funnos hopade vid den stora verdensindustriutställningen i London år 1851, förekommo äfven flere förbättrade apparater för att mala säd och rena mjölet. Flere olika slags stenar, stål- och jernplåtar, tjänande till att mala säd, voro då utställda till åskådande, skilde från de machiner, medelst hvilka de sätts i rörelse då de användas.

De till sädens malning begagnade stenar förfärdigas af särskilda stenslag. De fleste i England begagnade qvarnstenar hämtas från stenbrotten vid Nieder-Mending uti vestra delen af Tyskland. Två till tre timmars väg från Coblenz ligger den lilla staden Andernach, hvars vigtigaste handelsartikel är qvarnstenar. Vid Nieder-Mending finnas flere stenbrott; de hafva formen af en kegla, och i allmänhet 50 fots djup; vid sidan af dessa brott går en spiralförmig väg för stenbrytarna. Arbetarne måste först bryta sig väg genom ett ofvanuppå liggande lager af vek, splittrig sten, innan de träffa på den hårda, svartaktiga, regelmässigt porösa sten, som användes till qvarnstenar, och som är så hård, att den, likt flinta, gifver eld mot stålet. Man anser den för lava ur en slocknad vulkan; de uti densamma förekommande remnor och sprickor underlätta dess sönderdelning uti passande block. Stenen erhåller sin slutliga form med tillhjälp af hammare och mejsel.

Tekniska Notiser.

Kautschuk-handskar för färgare, m. m.

Bland de mångfaldiga ändamål hvartill kautschuk användes torde äfven förtjena att nämnas de vattentäta, skyddande handskar för färgare, kemiker, m. fl. som af detta ämne förfärdigas. Från Nordamerika voro sådane insända till industri-utställningen i London. Dessa handskar äro vanliga virkade bomullshandskar, som på yttre sidan blifvit försedde med ett öfverdrag af kautschuk; handskarne sluta tätt till handen, utan att hindra fingrarnes rörelser, men hindra likväl fullkomligt hvarje flytande vätska att tränga igenom. Försedd med dessa handskar, kan man utan någon olägenhet med händerne arbeta uti de starkaste syror, alkalier och saltlösningar, som eljest hastigt skulle förstöra huden. Jag medförde från expositionen ett par sådane handskar och har funnit dem särdeles användbara samt begagnat dem under arbete uti 30—40° Beaumé stark svafvelsyra, och uti lika så stark kaustik lut; hvarken mina händer eller handskarne ledo deraf.

Sätt att använda sjuk potates; af Seringe.

Då potatisen på fältet visar tecken till den bekanta potatessjukan, upptager man dem genast, låter dem några dagar ligga utbredda på marken, ifall vädret är torrt. Uti detta tillstånd af begynnande sönderdelning kunna de ännu ganska väl begagnas till föda såväl för menniskor som för djur, i hvilket sednare fall man kokar dem, och blandar dem med andra foderarter. Ifall man ej genast kan använda potatisen, så måste man genast skrida till beredande af stärkelsemjöl, eller ock kan man sönderskära den tvättade potatisen uti tjocka stycken, öfver hvilka man gjuter sjudhet vatten, som dock genast får afrinna, hvarpå styckena torkas antingen i solen utbredda på dukar, eller ock i ugn på egna ställningar, samt förvaras derpå uti fat eller säckar; man kan äfven först koka dem i vatten, eller ännu bättre i ånga, och först derefter sönderskära dem och torka dem. Då de vid begagnandet åter uppkokas, lemna de hela vintern öfver ett förträffligt boskapsfoder om de blandas med hö eller hackelse. Torkningen af den sålunda tillredda potatisen kan utföras af hvar man, och är derföre att föredragas framför stärkelseberedning.

Tekniska tecken.
Kontschak-handskar för lär-

gare, m. m. Iland de mätningarna
underhand hand till kontschak användes tor-
de stören förtjena till nämnda de yttre-
tills skälthande handskar för lärare, ke-
ll som ut detta ämnas följande
Nordamerika var sådana
trösteställningar i Lon-
dons vanliga rika-
som på tre sidan
ett öfverdrag af
de stus till till han-
logstämde rökare,
likhögligt varje af-
genge igenom. Försedd
kan man utan nå-
ändändande arbetar till
håller och solhö-
stigt skole förtöra
de från expositionen
och har löst
samt begagnat
30-40. Besund
und till en stark
händer eller
stäl polster:
studen på fältet vi-
den på tates-
st, lärt dem nå-
pa marken, i-
den tillstånd af
kunne de sann
sål såväl för
i hollert rednare
och skolar dem med
all man gense kan
så måste man gense
de af starkt enghel, eler
stärken, öfver villos
de vatten som dock ge-
varje streden torrens
redde på dukar, eller
stättningar, samt
eller såväl som
hem i vatten, eler
stret, de de vid de
uppköpa, länna de hela
ett förhållning
händes med de eler påskel. Törk-
huden af den skanda till den potatisen
kan hundra af hundra, och de delar af

gare, m. m. Iland de mätningarna
underhand hand till kontschak användes tor-
de stören förtjena till nämnda de yttre-
tills skälthande handskar för lärare, ke-
ll som ut detta ämnas följande
Nordamerika var sådana
trösteställningar i Lon-
dons vanliga rika-
som på tre sidan
ett öfverdrag af
de stus till till han-
logstämde rökare,
likhögligt varje af-
genge igenom. Försedd
kan man utan nå-
ändändande arbetar till
håller och solhö-
stigt skole förtöra
de från expositionen
och har löst
samt begagnat
30-40. Besund
und till en stark
händer eller
stäl polster:
studen på fältet vi-
den på tates-
st, lärt dem nå-
pa marken, i-
den tillstånd af
kunne de sann
sål såväl för
i hollert rednare
och skolar dem med
all man gense kan
så måste man gense
de af starkt enghel, eler
stärken, öfver villos
de vatten som dock ge-
varje streden torrens
redde på dukar, eller
stättningar, samt
eller såväl som
hem i vatten, eler
stret, de de vid de
uppköpa, länna de hela
ett förhållning
händes med de eler påskel. Törk-
huden af den skanda till den potatisen
kan hundra af hundra, och de delar af

gare, m. m. Iland de mätningarna
underhand hand till kontschak användes tor-
de stören förtjena till nämnda de yttre-
tills skälthande handskar för lärare, ke-
ll som ut detta ämnas följande
Nordamerika var sådana
trösteställningar i Lon-
dons vanliga rika-
som på tre sidan
ett öfverdrag af
de stus till till han-
logstämde rökare,
likhögligt varje af-
genge igenom. Försedd
kan man utan nå-
ändändande arbetar till
håller och solhö-
stigt skole förtöra
de från expositionen
och har löst
samt begagnat
30-40. Besund
und till en stark
händer eller
stäl polster:
studen på fältet vi-
den på tates-
st, lärt dem nå-
pa marken, i-
den tillstånd af
kunne de sann
sål såväl för
i hollert rednare
och skolar dem med
all man gense kan
så måste man gense
de af starkt enghel, eler
stärken, öfver villos
de vatten som dock ge-
varje streden torrens
redde på dukar, eller
stättningar, samt
eller såväl som
hem i vatten, eler
stret, de de vid de
uppköpa, länna de hela
ett förhållning
händes med de eler påskel. Törk-
huden af den skanda till den potatisen
kan hundra af hundra, och de delar af

Öfverfallshjul är tre i sekunden; där-
hjul har ofta en diameter af 20 till 30

Såsom redan blifvit nämnd, har vi i-
den kraft redan lämnat näst på grund för
någon påskade uppe den andra stegen; af-
genom hollert komut icke
den. I till uppsett stigen
vil den öfre stegen
handlar de sann
redde samt dronen
det såväl på sidan
dessa partier så
tycans personar
allid både till d
De såto mitt en
fältet handtag
sinen delvigt
och skandestuden
Della sätt till
öfverhandlarna;
härskade fullt
gammlighs dra
som regneras
och i land, samt
sed de äro namn
de förtolknings
indlara her
ligt stude. I
af öfversett
det gamla Rom
Tusen för vi
af hollert hand
den som voban
konstigt är ett
Oriental, och
geas vid sam
elke skandestuden
hugnad och för
stämmande af
not upptäcka
Örnas, hundra
den af 100
angvare. Det
måst att
den handsk
metalliska
en förhandlarna
högst utom
Högst utom
kost förcke genom
de och på detta
fall till brukarna
den yngre lastigsten

Öfverfallshjul är tre i sekunden; där-
hjul har ofta en diameter af 20 till 30
Såsom redan blifvit nämnd, har vi i-
den kraft redan lämnat näst på grund för
någon påskade uppe den andra stegen; af-
genom hollert komut icke
den. I till uppsett stigen
vil den öfre stegen
handlar de sann
redde samt dronen
det såväl på sidan
dessa partier så
tycans personar
allid både till d
De såto mitt en
fältet handtag
sinen delvigt
och skandestuden
Della sätt till
öfverhandlarna;
härskade fullt
gammlighs dra
som regneras
och i land, samt
sed de äro namn
de förtolknings
indlara her
ligt stude. I
af öfversett
det gamla Rom
Tusen för vi
af hollert hand
den som voban
konstigt är ett
Oriental, och
geas vid sam
elke skandestuden
hugnad och för
stämmande af
not upptäcka
Örnas, hundra
den af 100
angvare. Det
måst att
den handsk
metalliska
en förhandlarna
högst utom
Högst utom
kost förcke genom
de och på detta
fall till brukarna
den yngre lastigsten

Öfverfallshjul är tre i sekunden; där-
hjul har ofta en diameter af 20 till 30
Såsom redan blifvit nämnd, har vi i-
den kraft redan lämnat näst på grund för
någon påskade uppe den andra stegen; af-
genom hollert komut icke
den. I till uppsett stigen
vil den öfre stegen
handlar de sann
redde samt dronen
det såväl på sidan
dessa partier så
tycans personar
allid både till d
De såto mitt en
fältet handtag
sinen delvigt
och skandestuden
Della sätt till
öfverhandlarna;
härskade fullt
gammlighs dra
som regneras
och i land, samt
sed de äro namn
de förtolknings
indlara her
ligt stude. I
af öfversett
det gamla Rom
Tusen för vi
af hollert hand
den som voban
konstigt är ett
Oriental, och
geas vid sam
elke skandestuden
hugnad och för
stämmande af
not upptäcka
Örnas, hundra
den af 100
angvare. Det
måst att
den handsk
metalliska
en förhandlarna
högst utom
Högst utom
kost förcke genom
de och på detta
fall till brukarna
den yngre lastigsten

Alameda Nueva, ny promenadplats i Lima.

Scherifen Bubaghela flyende för Kaiden Lakhedar.

Tasmalt, det ställe i närheten af hvilket Bubaghela dödades.

Bubaghela.

Under det att franska regeringen i Krim anföll Ryssland, hade den också i sina afrikanska besittningar att kämpa mot mången farlig fiende, som sökte att försvaga dess inflytande i Algerien. En af Frankrikes farligaste fiender i Algerien var scherifen Bubaghela.

Redan sedan några år tillbaka utöfvade han stort inflytande i Stor-Kabylien. Likasom nästan alle scherifer, begagnade han sina landsmäns vidskepelse och religiösa fanatism och förklarade sig af Gud kallad att befria landet från Fransmännens herravälde. Snart genomströk han distriktet Setif och gick, under förevändningen att sälja amuletter, från tält till tält, gjorde öfverallt sitt heliga ursprung bekant och vann snart stort anseende hos Kabylerne, som dels alls icke och dels blott till namnet erkände Frankrikes herravälde.

År 1850 började han sin politiska röl hos den ännu ounderkufvade stammen Mellikeuch, till hvilken alla missnöjde togo sin tillflykt.

I Januari 1851 ödelade han scherif Ben Alis asyl och uppbrände kaiden Arachs by, Si Scherif Amzian. Begge dessa lyckligen utförde öfverrumplingar gjorde honom bekant och nästan alla kabylerstammarna öfvergingo till honom. I April kom han med talrika Kabyli-svärmar ned på slätterna vid Bugia, men fann här allvarsamt motstånd och måste med stor förlust draga sig tillbaka. Men hela Kabyli-landet af detta distrikt reser sig; Khalifa Elr Hadsch Mustapha ansluter sig till honom och försöker att bringa stammarna Ayaden och Maaded till uppror. Franska guvernementet sänder tvenne kolonner, den ene under general Camon, den andre under general Bosquet emot honom och flera träffningar, bland andra vid Elma eller Aklan, och vid Ain-Alan (d. 21 Maj och 1 Juni 1851) blir han slagen. Han måste fly till Zuavia, men flertalet af stammarna underkastade sig frivilligt Fransmännen.

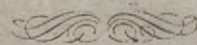
Åren 1852 och 1853 lefde han än hos Beni Sedka, än hos Beni Mellikeuch och utförde här flera öfverrumplingar mot Uenugha och Wed Sahel. På ett af dessa ströftåg mot Beni Abbas-stammarna lät han fånga och halshugga scheiken

Hamon Tahanon Tadscha, som 1847 visat Fransmännen betydliga tjänster.

År 1854 bodde han med hela sin familj hos Beni Idschen och var närvarande vid flera strider med Beni Ughlis. Härifrån kallades han till Beni Dschenad, der han vid ett utfall störtade med hästen och mistade ett öga.

Juni månad samma år förde general-guvernören, grefve Randon, två kolonner till Stor-Kabylien; men i stället att ställa sig i spetsen för Araberne, drog Bubaghela sig tillbaka till en "kubba" och stannade der under hela fälttåget, för att motse sitt vederfående efter fallet. Fransmännens expedition följdes af det lyckligaste resultat; ty den framkallade flera stammars underkastande och visade dessa vilda bergsboer, att de icke voro öfvervinnlige, för hvilket de hade ansett sig, emedan hittills aldrig någon främling hade vågat sig in i deras vilda bergshälor. Bubaghelas inflytande förlorade sig också mer och mer.

Detta kände denne sjelf och sökte att närma sig fransmännen, i det han öppnade en brevexling med flere af de kufvade höfdingarne och talade om villkoren och garantierna för sitt underkastande. Anbudet tycktes uppriktiga, men drogo ut på tiden och plötsligen visade ett nytt röfvertåg, som han företog på slätten O'Sahel, huru litet han i hjertat tänkte på fred och underkastande. Men emellertid misslyckades tåget, han förföljdes af Kaid Lakhedar, och den 26 December besegrades han efter en hårdnackad kamp af den sistnämnde i dalen Tasmalt, hvar efter han halshöggs.

Om fabrikationen af ställningar för paraplyer och parasoller i England;

af Prof. Dr A. W. Hoffman i London.

Tillverkningen af ställningar för paraplyer och parasoller bedrifves i London hufvudsakligast af mästare, hvilka vanligen som biträden endast sysselsätta några gossar; öfverdragets påsättande ombesörjes deremot af fruntimmer, som arbeta uti sina egna bostäder. Arbetslönen för de billigaste slagen af parasoller och paraplyer är så ringa, att det ofta erfordras de största ansträngningar af hela

familjen för att kunna försäkra dem om en ytterst tarflig utkomst. De hus, som göra affärer uti dessa artiklar, ombesörja vanligen sjelfva handtagens och knopparnes förfärdigande och fastskrufvande.

För att gifva läsaren en idé om huru ringa arbetslönen är för tillverkningen af ställningarne, må det tillåtas oss att lemna en kort beskrifning öfver de olika operationer, hvilka tillsammans utgöra Londons paraply- och parasollställningsmakares sysselsättning. En sådan fabrikant måste först anskaffa sig en högst enkel svarfstol med rundsåg och schablonstäl (för att forma spetsarne på spännbenen) jemte ett antal enkla knifvar, borrar, tänger och andra instrumenter. Dessa kosta honom ungefärligen 3—6 Pnd St. Den erforderliga jertråden och messingsblecket måste han anskaffa för sin veckolön, ty af sin principal erhåller han endast käppen, spännarene och de inre skjutblecken. En ställningsmakare sysselsätter i allmänhet 2—4 gossar, dem han hvardera betalar 4 Shilling i veckan.

Käppens förfärdigande: Denna består vanligen af färgadt bokträd, som ställningsmakaren erhåller af fabrikanten, och hvilket han söndersäger uti stycken af erforderlig längd. Den på detta sätt bildade käppen afsvarfvas och tillspetsas uti ena ändan. Derpå anbringas medelst rundsågen tvenne inskärningar långsät käppen, hvilka tjena till att upptaga springfjedrarne, af hvilka den ena håller skärmen uppspänd, den andra deremot hindrar den slutna skärmen att gå upp. Dessa fjedrar göras af vanlig jertråd, och fästas genom den ena ändans insläende uti käppen; den andra hakformiga ändan rör sig fritt uti inskärningen, men hindras af ett tvärstift att gå alltför långt utåt. För att anbringa detta tvärstift, borras ett hål på ena sidan af inskärningen; genom hvilket hål arbetaren insticker den i ena ändan tillspetsade jertråden, för att indrifva den uti trädet på andra sidan om inskärningen. Dernäst förses käppen med en ganska enkel inrättning, hvilken förhindrar skjutblecket att gå alltför långt upp, då skärmen uppspännes. För detta ändamål uppborras ställningsmakaren tvenne hål, ungefär en fjerdedels tum ofvan om den öfre fjedern, och i dessa hål indrifvas de båda ändarne af en kort jertrådsögla, hvilken vid skärmens uppspän-

nande sätter en gräns för skjutbleckets rörelse. För att göra käppen färdig, måste närmare spetsen ännu borras tvenne större hål, som tjena till att upptaga ytterligare tvenne jerträdsöglor, hvilka, enligt hvad vi längre fram skola få se, äro bestämde att vid käppen fästa skärmens spännben. Det erfordras således ej mindre än nitton olika behandlingar, för att göra en paraplykäpp färdig.

Spännbenens tillverkning. Hvarje spännben måste naturligtvis förfärdigas ensamt för sig. Efter det rottingen eller fiskbenet blifvit något tillspetsadt emot ena ändan, glättas det och göres något klenare emot spetsen. Detta verkställer ställningsmakaren medelst ett på svarfstolen fästadt hjul, i hvars omkrets finnes en med fiskskinn öfverdragen ränna, uti hvilken röret drages fram och åter, medan hjulet hastigt svänger omkring. Derefter afrundas spetsen af spännbenet. Härvid begagnar man sig af ett litet stålhjul, hvilket likaledes löper uppå svarfstolen, och som bildar ett schablonstål af den form man önskar sig. I det ställningsmakaren inpressar spetsen uti denna schablon, medan hjulet går omkring, erhåller den inom få ögonblick en motsvarande form, och kan nu lakeras och förses med det hål, medelst hvilket öfvertäget fästas vid ställningen. Hvarje spännben bekommer nu sin tillhöriga längd derigenom att den motsatta ändan afsågas. Denna andra ända kallas på konstspråket spännbenets hufvud, och måste särskildt förberedas för att fästas vid käppen. För detta ändamål öfverdrages hufvudet med tunnt koppar- eller messingsbleck, afrundas och genomborras. Detta hål är bestämdt att upptaga den koppar- eller messingsstråd, hvilken, gående igenom de båda ofvan omnämnde öglorne, fästar spännbenet vid käppen och kring hvilken dessa röra sig, då man uppspanner eller nedfaller skärmen. Ännu är likväl icke spännbenet färdigt. Ett ytterligare öfverdrag af koppar- eller messingsbleck erfordras uppå midten af detsamma, och detta genomborras äfven, för att upptaga en trådaxel, kring hvilken, på begge sidor utstående, ändar spännarens gaffel rör sig. Hvarje spännben måste således tretton gånger gå igenom ställningsmakarens händer, och då till en skärm erfordras 8 spännben, så kom-

mer till de nitton operationer som käppen erfordrade ytterligare 104 operationer.

Spännbenens avvägning. Om ej alla spännben äro af samma styrka, så antager skärmen vid uppspannandet ej en lika rundning åt alla sidor. Spännbenet måste därför avvägas. Detta sker medelst en ganska enkel inrättning, som består af ett 3 fot 6 tum långt och 2 fot bredt bräde, hvilket är fästadt mot väggen sålunda att den långa kanten står horisontelt (vågrätt). Detta bräde är försedt med en mängd hål för upptagande af trådstift. Skall ett spännben avvägas, så fästes det medelst tvenne stift vid brädet; man lägger det längsmed det sednare och inskjuter ett stift ofvanför spännbenet i närheten af hufvudet, ett annat deremot under detsamma i närheten af spännaren. Derpå hänges en liten blyvigt vid andra ändan, och böjningen som motsvarar styrkan, mätes på en afdelad gradbåge. Spännbenet sorteras efter deras styrka. Till de redan anförde operationerne komma således 8 nya.

Spännbenens vidhäftande. Redan ofvanföre hafva vi omnämmt på hvad sätt spännbenet fästas vid käppen. Men förrän detta kan ske, måste spännaren genomborras och fästas vid skjutblecket medelst en genom detta hål gående tråd. Ut i skjutbleckets kranz äro inskärningar anbragte, medelst hvilka hvarje enskildt spännare hålles på sin behöriga plats, i det tråden, vid hvilken de äro fästade, faller in uti en insänkt ränna. Hufvudtråden, kring hvilken spännbenets hufvud röra sig, drages nu först genom öglorne, och trådens ändar tillvridas. Antage vi för utförande af detta arbete endast 4 operationer, så måste således ställningen, för att blifva färdig att emottaga öfverdraget, sammanräknadt gå ej mindre än 127 gånger genom arbetarnes händer.

Betalningen för allt detta arbete är ej mer än $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ Penny för en ordinär parasollställning, samt $\frac{3}{4}$ —1 Penny för en dylik paraplyställning. Icke destomindre kan arbetaren derigenom förtjena sitt uppehälle, då han med tillhjälp af fyra gossar kan förfärdiga 4 Gross ordinära ställningar i veckan — förutsatt att han fortfarande har tillräcklig syselsättning, — hvaruppå visserligen ganska ofta är brist.

För 4 Gross erhåller han nemligen 48 Shilling, och efter afdrag af 16 Shilling åt hans biträden och 8 Shilling för materialier, återstå 24 Shilling för hans egen räkning. De här anförda priser gälla dock endast för skärmar af det allra mest ordinära slag; för fiskbensställningar erhåller arbetaren något mer, omkring $2\frac{1}{2}$ Pence för stycket.

Öfverdragets påsättande betalas allt efter det olika arbetet, med 1—4 Shill. för dussin.

Metallställningar tillverkas nästan uteslutande uti Birmingham. Med undantag af handtaget är hela ställningen af metall, och priset på en dylik varierar från 7—10 Pence. Oaktadt sitt högre pris hafva de, emedan de intaga mindre rum, vunnit vidsträckt erkännande och stor afsättning, såväl i England som i utlandet. Under loppet af de sednaste åren hafva en mängd förbättringar blifvit införde, ej allenast å sjelfva ställningarne, utan äfven å de maskiner som begagnas vid deras förfärdigande. Öfverhufvud är skärmfabrikationen i England i raskt stigande, och befinner sig i allmänhet i ett blomstrande tillstånd.

Humoristiskt.

Laurence Sterne, författaren till Yoriks känslofulla resa, behandlade sin fru mycket illa. Han talade en dag med den berömda Garrick, skådespelare vid Drurylane-theatern, och talade på ett ömt och känslofullt sätt om äktenskaplig kärlek och trohet. "Den man," sade Sterne, "som uppför sig elakt och ovänligt mot sin hustru, förtjenar att huset störtar ned öfver honom." — "Om detta är er verkliga åsigt," svarade Garrick, "så hoppas jag att ert hus är assureradt mot instörtning."

Upplösningen på Charaden och Logogryfen i N:o 16 är **Borddans** hvaruti fås: *bas, Don, bo, brand, bor, bad, Nord, nordan, bord, so, borda, bro, ras, ros, dans, oas, bod, dosa, bar, ord, brodd, dona, ban, ro, band, rodd, barn, ond, ans, os, as, Dan, dra, orda, dor, onda, dos, nabo, Nora, Bran, nos, Ran, rad, boa, brodda, snar, sno, and, sand, brons, son, soda, rand, baron, sond, snodl, bonad, Aron, rosad, snor.*

Den förbjudne romanen.

Fru. "Ni vill icke tillåta min dotter att läsa denna bok och hvarför, om jag får fråga?"

Gubernanten. "Nådi fru, det är ju en roman af Paul de Kock!"

Fru. "Nå, än se'n. — Då jag var sexton år gammal, skref jag redan en roman, som min mor förbjöd mig att läsa."

Ny

PRENUMERATIONS ANMÄLAN

Illustrerad nyaste Söndagsmagasin,

IX årgången.

Emedan ett ganska ringa antal finnes kvar af kompletta exemplar från årets början, anmäles härmed till ny prenumeration å de återstående åtta månaderna, från början af Maj månad till årets slut.

Den öfver all förväntan strykande afsättning Söndagsmagasinet detta år funnit, torde vara det bästa vitsord för denna veckoskrift, och änskönt utgifvaren icke sparat hvarken möda eller kostnad för att äfven göra sig deraf förtjent, torde dock enligt all sannolikhet den återstående delen af året erbjuda ämnen, som komma att göra Söndagsmagasinet ännu intressantare.

Som en större upplaga är gjord af Följetongen än sjelfva Hufvudbladet, erhålla nya prenumeranter de utkomne numren af den påbörjade berättelsen, "Minnigrey", ända från början.

Alltså anmäles till prenumeration på återstående delen af året fr. o. m. No 19, som utkommer den 6 Maj, till årets slut (tillsamman 34 nummer) mot 4 R:dr 32 sk. Banco, postförvaltare-arvodet inberäknadt.

De som ämna prenumerera böra så fort som möjligt inkomma med sina requisitioner, att det ej åter må hända, att äfven denna upplaga blir för liten.

Prenumeration mottages å alla Postkontor och Boklådor samt hos utgifvaren.

Göteborg i April 1855.

C. Petersen.

Härmed följer Bihaget: "Minnigrey", pag. 75—82.

Nästa No utgifves den 29 April.

C. PETERSENS OFFICIN 1855.